

‘Heden is overleden...’

Project metadatering Overlijdensaktes Friesland

Instructie voor het invoeren van gegevens in het Overlijdensakte-
project van FryskeHannen

* Algemene instructies voor het gebruik van het platform FryskeHannen vindt u [HIER](#) *

Versie 13-08-2020
info@fryskehannen.frl

*Fijn dat u de moeite neemt om ons te helpen om de overlijdensaktes van Friesland beter toegankelijk en beter
doorzoekbaar te maken! Het is een uitgebreid project, dus alle hulp is welkom.
Ervaring is niet nodig, iedereen met een computer en een internetverbinding kan meedoen.*

Met z'n allen zetten we ook dit stukje Friese historie online!

Inhoudsopgave

Wat zoeken we?	3
Wat is een overlijdensakte?	3
Invoeren van gegevens.....	4
Het invoerscherm	4
Algemene aanwijzingen:	5
Leesaanwijzing.....	5
Let op: Y/ IJ	5
Drenkeling / Drenkeldoode	5
1. Tabblad ‘Overledene’	6
2. Tabblad ‘Vader’	6
3. Tabblad ‘Moeder’	7
4. Tabblad ‘Partner(s)’	8
5. Korte punten n.a.v. vragen op het forum.....	9

Wat zoeken we?

In 'Heden is overleden...' zoeken we in een half miljoen Friese overlijdensaktes naar de familiegegevens van de overleden persoon. Van de overleden weten we al de naam en de overlijdensdatum.

Wat zoeken we dan wel? We zoeken het **beroep van de overledene** en de **plaats van overlijden**, en daarnaast ook de **namen en de beroepen van de ouders en van de partner(s)**. Waarom we dit doen, kunt u nalezen op de projectpagina van 'Heden is overleden...'

Wat is een overlijdensakte?

Een overlijdensakte is eigenlijk een kort stukje officiële tekst, ongeveer één alinea lang. In deze tekstjes staan alle gegevens die we zoeken. Zie ook Figuur 1 hieronder.

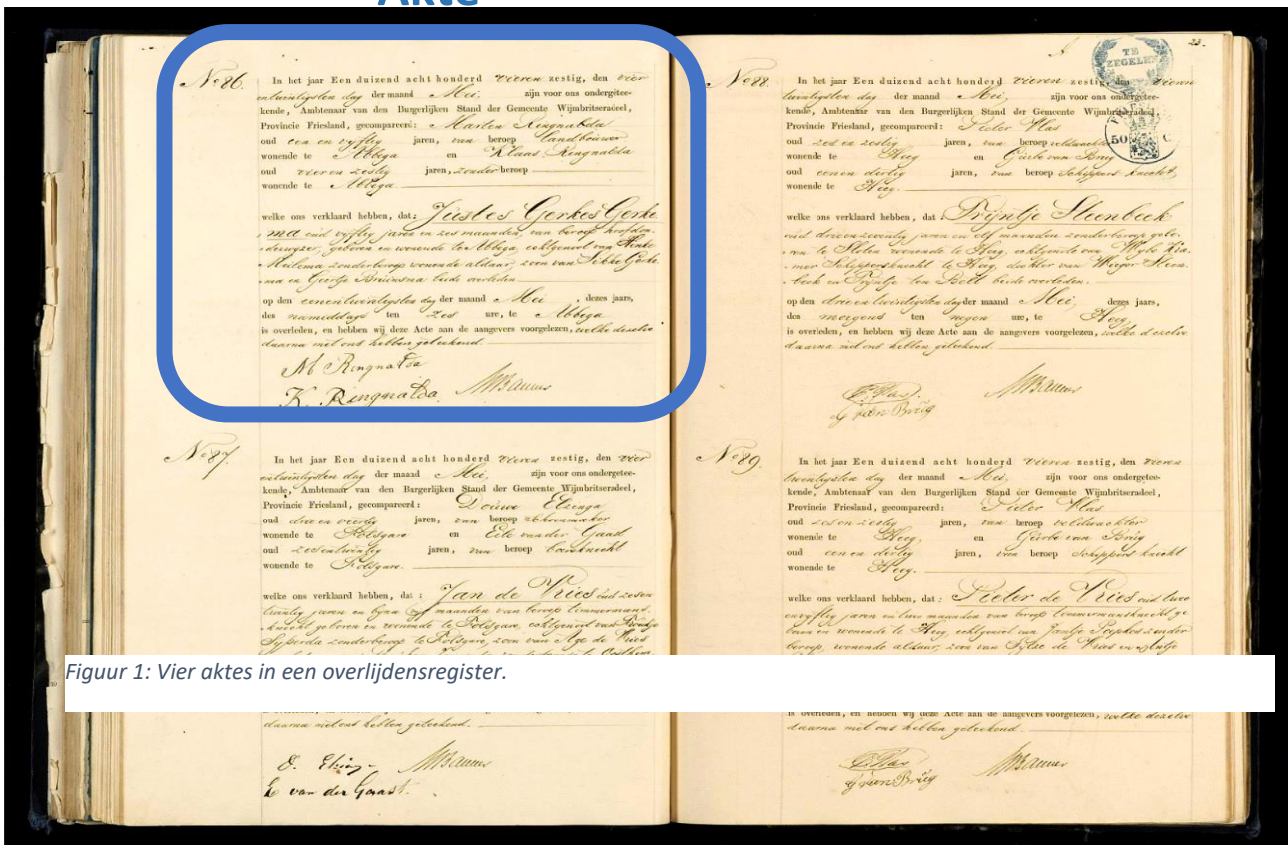
U krijgt een scan te zien uit een overlijdensregisterboek. Het systeem geeft u de naam van de overledene. Let goed op of de akte die u in beeld ziet, klopt met de gegevens van de overleden persoon in het invoerscherm.

Uitzondering: De oudste registerboeken van 1811 zijn soms geheel handgeschreven. Dan bevat één scan ook wel twee aktes (één per pagina).

Aan u vragen we om deze gegevens eruit te halen en over te typen in de invoervelden. De invoervelden staan naast het invoerscherm. Soms zijn de gegevens niet bekend: dan hoeft u ook niets in te vullen. We raden aan om, voordat u begint, de instructie voor het invoeren goed door te lezen. Als u vragen heeft, kunt u die altijd stellen op het forum.

In dit document vindt u aanwijzingen voor de invoer. Heeft u tips voor ons: info@fryskehannen.frl

Akte

Figuur 1: Vier aktes in een overlijdensregister.

Invoeren van gegevens

Het invoerscherm

De gegevens uit de aktes kunt u invoeren in het invoerscherm. Zo ziet dat er uit:

Hier staan de gegevens van de overleden persoon. Controleer altijd of u de juiste akte in beeld heeft.

Deze gegevens komen uit de database van AlleFriezen.nl en kunt u niet wijzigen.

In deze tabbladen voert u de gegevens in.

Als u klaar bent met invoeren, klik dan op 'Ofrûnje' (Afronden). Is een scan te moeilijk, onleesbaar, of komt u iets opmerkelijks tegen (bijv. een beroemdheid), laat het via deze knopjes dan weten. Tussentijds bewaren kan ook, dan kunt u op een ander moment weer verder met invoeren.

Met deze knopjes kunt u inzoomen op de scan, de scan draaien of de scan lichter/donkerder maken. Meer uitleg vindt u in de Algemene Handleiding (rechtsonder).

Algemene aanwijzingen:

- Als iemand **géén beroep of partner** heeft, laat die velden dan **leeg**. Vul nooit zomaar een streepje of kruisje in.
- Namen en plaatsnamen beginnen met een hoofdletter. Er is een [Friese plaatsnamenlijst](#) beschikbaar.
- Tussenvoegsels (van de, der, van der, van enz.) beginnen met een kleine letter.
- Beroepen schrijven we ook met een kleine letter (arbeider, visser, muzikant enz.). Er is een [Friese beroepenlijst](#) beschikbaar.

- Wanneer een letter niet leesbaar is of ontbreekt, dan kunt u een @ (apenstaartje) invoeren. Kunt u meerdere letters niet lezen, dan voert u evenzoveel @'s in.
- Het kan gebeuren dat de brongegevens (de naam van de overledene, die u in het scherm te zien krijgt) niet klopt met de akte. Vaak is het dan een spelfoutje. Dit kunt u zelf niet wijzigen, maar wilt u dit doorgeven via de knop 'Opmerklik' onderaan het invoerscherm?

Leesaanwijzing

- Iemand die een overlijden meldt bij de gemeente (de 'getuige'), werd vroeger '**declarant**' genoemd.
- Een 'Ambtenaar van de Burgerlijke Stand' was vroeger ook wel '**Officier** van den Burgerlijken Staat'.
- De zin 'Heden is voor mij verschenen..' was vroeger 'Heden is voor mij **gecompareerd**...'
- Een jaartal als 'achttienhonderd....' werd genoteerd als 'een **duizend** acht honderd'.

Let op: Y/ IJ

- **Y / IJ** - Als in de registers een y wordt geschreven in een **voornaam**, dan nemen we dat zo over: Wytze, Sytske, Hylke... Soms schrijft een ambtenaar Wijtze of Sijske. Dan corrigeren we dat en maken we van de ij toch een y. Door deze afspraak weten we sneller of iemand vernoemd is naar een voorvader.

Een voornaam met meerdere klinkers, zoals Haye, schrijven we ook met een Y. Algemeen bij voornamen geldt: na een a, e, o of u volgt altijd een y.

Sommige 'Hollandse' voornamen schrijven we wel met een lange 'ij'.

[Kijk HIER voor de lijst met de namen Y / IJ.](#)

- **IJ / Y** - Is het **Dijkstra** of Dykstra? De regel is: achternamen die beginnen met, en / of eindigen op - Dijk, -Wijk, -Wijn en achternamen beginnende met: Blij-, Bijl-, Pijn-, Pijp-, Tijs- en Vrij- worden met een IJ geschreven (dus niet met een Y).

Soms schrijft een ambtenaar Dykstra: dan corrigeren we dat en schrijven wij Dijkstra.

[Kijk HIER voor de lijst met de namen Y / IJ.](#)

Drenkeling / Drenkeldoode

Op de eilanden en in de IJsselmeergemeentes spoelde nog al eens een drenkeling aan, een 'drenkeldoode'. In die gevallen is niet altijd bekend wie de overledene is, laat staan wie de familie is. U vult dan in wat u wel weet. De rest van de velden laat u leeg.

1. Tabblad 'Overledene'

In het grijs gekleurde deel staat de naam van de overledene. Dit staat vast.

Controleer goed of u de juiste akte in de viewer heeft staan.

Plaats overlijden:

- Vul hier de plaats van overlijden in.

Beroep overledene:

- Vul hier het beroep van de overledene in.
- Heeft de persoon **geen beroep** (in de akte staat "zonder beroep"), laat het veld dan **leeg**.

Vul de ontbrekende gegevens in behorende bij onderstaande persoon

Jurjen

Rinders

Tussenvoegsel overledene

Bijlsma

Overledene	Vader	Moeder	Partners
------------	-------	--------	----------

Plaats overlijden

Beroep overledene

Tip!

Komt een plaatsnaam u niet bekend voor of twijfelt u aan de spelling? [Kijk dan HIER in de Friese plaatsnamenlijst!](#) Daarin staan alle Friese plaatsen die voorkomen in de Burgerlijke Stand van Friesland.

2. Tabblad 'Vader'

Vader - voornaam

- Voornaam van de vader. Begin altijd met een hoofdletter.

Vader – patroniem

- Patroniem, oftewel de vadersnaam. Begin altijd met een hoofdletter.

Voorbeeld van een

patroniem: Jelles, in Piter

Jelles Troelstra (*dit betekent: Piter Troelstra, zoon van Jelle*)

Vader – tussenvoegsel(s)

- Tussenvoegsels in, zonder hoofdletters. Voorbeeld: van het, van der, de, in 't, op de, d', enz.

Overledene	Vader	Moeder	Partner(s)
	Voornaam		
	Patroniem		
	Tussenvoegsel(s)		
	Achternaam		
	Beroep		

Vader - achternaam

- Achternaam, zonder de tussenvoegsels. Begin altijd met een hoofdletter. Voorbeeld: Jan van der Berg > invullen: Berg

Vader – beroep

- Beroep, begin met een kleine letter ('arbeider', en niet: 'Arbeider').
Let op: Is de vader 'zonder beroep' of 'buiten beroep', laat het veld dan leeg.

Tip!	Komt een beroep u niet bekend voor? Kijk dan HIER in onze beroepenlijst! Daarin vindt u een overzicht van alle beroepen uit de Friese burgerlijke stand.
-------------	--

3. Tabblad 'Moeder'

Moeder - voornaam

- Voornaam. Begin altijd met een hoofdletter.

Moeder – patroniem

- Patroniem, oftewel de vadersnaam. Begin altijd met een hoofdletter. Voorbeeld van een patroniem bij een vrouw: Zytzes, in Antje Zytzes Nestra (*dit betekent: Antje Nestra, dochter van Zytze*)

Overledene	Vader	Moeder	Partner(s)
<input type="text" value="Voornaam"/>			
<input type="text" value="Patroniem"/>			
<input type="text" value="Tussenvoegsel(s)"/>			
<input type="text" value="Achternaam"/>			
<input type="text" value="Beroep"/>			

Moeder – tussenvoegsel(s)

- Tussenvoegsels in, zonder hoofdletters. Voorbeeld: van het, van der, de, in 't, le, d', enz.

Moeder - achternaam

- Achternaam, zonder tussenvoegsels. Begin altijd met een hoofdletter.
Voorbeeld: Aukje de Vries > invullen: Vries

Moeder – beroep

- Beroep, begin met een kleine letter ('arbeider', en niet: 'Arbeider').
Let op: is de moeder 'zonder beroep' of 'buiten beroep', laat het veld dan leeg.

Tip!	Schrijf ik een voornaam met een Y of IJ? Is het Wytske of Wijske? Kijk HIER in de voornamenlijst Y/ IJ.
-------------	---

4. Tabblad 'Partner(s)'

Relatie tot de overledene

Overledene	Vader	Moeder	Partners
<div style="border: 1px solid gray; padding: 5px;"><div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"><div style="border-bottom: 1px solid gray; width: 100%;"></div>▼</div><ul style="list-style-type: none"> gehuwd met gehuwd geweest met gescheiden van weduwe van weduwenaar van eerder gehuwd met eerder weduwe van eerder weduwenaar van eerder gescheiden van <div style="border-bottom: 1px solid gray; width: 100%;"></div><div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"><div style="border-bottom: 1px solid gray; width: 100%;"></div>▼</div><div style="border-bottom: 1px solid gray; width: 100%; padding-top: 5px;">Partner2 voornaam</div><div style="border-bottom: 1px solid gray; width: 100%; padding-top: 5px;">Partner2 patroniem</div></div>			

- Maak een keuze uit het dropdown-menu. Neem over wat er in de akte staat of wat daar het dichtste bij in de buurt komt.
- Mocht er geen partner vermeld staan of ziet u de aanduiding 'ongetrouwd', dan hoeft u niets in te vullen. U laat de vakjes bij 'partner' dan gewoon leeg. De vermelding 'ongetrouwd' dus niet invullen.
- Als er meerdere partners genoemd worden (uit vorige relaties dus) dan houden we de volgorde op de scan aan, ook als deze volgorde in onze ogen onlogisch of duidelijk niet chronologisch is.
- Dan de diverse menu-keuzes:
- Gehuwd met: Kan op verschillende manieren op de scan staan. "gehuwd aan", "man/vrouw van", "huisvrouw van". Het gaat om de situatie op het moment van overlijden, dus hier niet invullen: "gehuwd geweest met".
- Gehuwd geweest met: Alleen invullen als dit er letterlijk staat. Of het om het overlijden van de partner of om scheiding gaat, staat niet vermeld, dus ook niet invullen.
- Gescheiden van: Ook deze alleen invullen als het er letterlijk staat.
- Weduwe/weduwenaar van:
Invullen als het er letterlijk staat. Dit kan de situatie op het moment van overlijden zijn, maar ook bij het overlijden van de partner in een vorige relatie. Zie ook hierna.
- Eerder gehuwd met: Alleen invullen als dit er letterlijk staat. Of het om het overlijden van de partner of om scheiding gaat, staat niet vermeld.
- Eerder weduwe/weduwenaar van:
Alleen vermelden als dit een eerder weduw/weduwenaar- schap is, dus voorafgaand aan een daarna komend weduw/weduwenaar - schap. De overledene is in dit geval dus minimaal tweemaal in de akte vermeld als weduwe/weduwenaar.
- Eerder gescheiden van: Alleen vermelden als dit een eerdere scheiding is, dus voorafgaand aan een daarna komend scheiding. De overledene is in dit geval dus minimaal tweemaal in de akte vermeld als gescheiden.

Partner 1 - voornaam

- Voornaam: begin altijd met een hoofdletter.

Partner 1 – patroniem

- Patroniem, oftewel de vadersnaam. Begin altijd met een hoofdletter. Voorbeeld patroniem: Jacobs, in Harmen Jacobs van den Brug (*dit betekent: Harmen van den Brug, zoon van Jacob*)

Partner 1 – tussenvoegsel(s)

- Tussenvoegsels, zonder hoofdletters. Voorbeeld: van het, van der, de, van, le, d', enz.

Partner 1 - achternaam

- Achternaam, zónder tussenvoegsels. Begin altijd met een hoofdletter.
Voorbeeld: Zwaantje Aukes de Jong > invullen: Jong

Partner 1 – beroep

- Beroep van de partner. Let op: Is de partner 'zonder beroep' of 'buiten beroep', laat het veld dan leeg!

Meerdere partners

Iemand kan in zijn of haar leven meerdere keren getrouwd zijn geweest. U kunt maximaal vier partners verwerken in dit systeem.

Tip!	Is de achternaam geschreven met een Y of IJ? De overledene heet Dijkstra, maar de ambtenaar schreef Dykstra? Kijk HIER voor de juiste spelling in de achternamenlijst Y/ IJ.
-------------	--

Korte puntenlijst voor invoerders

Ik heb het forum opgeschoond. Er stonden zoveel berichtjes op dat het niet overzichtelijk meer was. Omdat veel van de geplaatste opmerkingen wel waardevol zijn, hierbij een soort samenvatting van punten waar je bij invoer (en controle) op moet letten.

Belangrijk om te onthouden is dat deze database een hulpmiddel is om de juiste akte te vinden. Het is dus niet nodig om alle gegevens uit een akte over te nemen. Het belangrijkste zijn namen en datums waarmee de juiste persoon en daardoor de juiste akte kan worden geïdentificeerd. Eventuele bijzonderheden kunnen in de scan van de akte worden nagelezen.

Algemeen

- vul alleen in wat in de akte staat! Bv. als de achternaam van een moeder niet is genoemd, ga dan NIET in allefriezen zoeken om deze naam te vinden en toe te voegen.
- Tip: als je begint met invoeren, kun je eerst de hulplijsten (namen, voornamen, plaatsnamen, beroepen...) openen in een apart tabblad, dan heb je ze meteen bij de hand als je ze nodig hebt. Je kunt ze ook opslaan op je computer of laptop, zodat je ze snel kunt openen.
- Als de gegevens niet op de getoonde scan staan, gaat het bijna altijd om een akte met een bladnummer. Op een blad staat aktes op de voor- en achterzijde. In dit geval staat de betreffende akte op de achterzijde. In AlleFriezen kunt u doorbladeren naar de volgende scan. Hier helaas niet. Om te voorkomen dat een groot deel van de akten wordt overgeslagen, vragen we de invoerders om deze akten op te zoeken in www.allefriezen.nl en hier de gevraagde gegevens uit de betreffende overlijdensakte te halen.

Namen

- Als er fouten in de gegeven naam van de overledene staat, kun je dit melden via opmerkelijk
- Let op patroniemen en achternamen. Een patroniem is de voornaam van de vader met een –s erachter. Soms werden patroniemen echter als achternaam aangenomen. Het is helaas niet mogelijk

om hiervoor duidelijke regels te geven. Ik heb op het forum een aantal vragen en antwoorden betreffende speciale gevallen laten staan. Zie bij twijfel de extra uitleg bij mededelingen of de handleiding.

- Let op ij en y. zie bij twijfel de namenlijsten
- Adellijke titels worden niet ingevuld behalve midden in een naam; bv. Sixma baron van Heemstra
- Houdt bij het invullen van meerdere partners de volgorde aan die in de akte staat.
- Bij andere vragen over het invullen van partners, vorige partners e.d. zie de handleiding hier
- Namen met AE gewoon met de letters AE of ae via het toetsenbord invoeren en NIET met de Alt-code
- Namen met speciale tekens zo invoeren; Gabriël of H  l  ne of Daniël
- Als je een naam niet helemaal kunt lezen, voer dan een @ in voor iedere slecht leesbare letter

Beroepen

- als er geen beroep genoemd wordt: NIETS invullen!
- Beroepen schrijf je met een kleine letter
- Als er in de akte staat: "in leven (beroep)" vul alleen het beroep in en laat "in leven" weg
- Gebruik de moderne schrijfwijze; visser i.p.v. vischer, ed.
- Bij militairen is het voldoende om te vermelden dat degene militair was. Evt. regiment e.d. kunnen in de akte worden gevonden.
- Als er bij een echtpaar als beroep bv. landbouwers staat, dan als landbouwer en landbouwster invoeren
- Bij twijfel over de schrijfwijze: kijk op de beroepenlijst

Plaatsnamen

- Vul in wat er in de akte staat
- Vul ALLEEN de plaatsnaam in en geen adres en/of huisnummer
- Gebruik de moderne schrijfwijze; bv. Dokkum i.p.v. Dockum
- zet alleen de gemeentenaam tussen haakjes achter de plaatsnaam als deze vaker voorkomt in verschillende gemeenten bv. Nes (Ameland)
- Gebruik de toenmalige gemeentenaam
- Bij twijfel over de schrijfwijze (bv. als je het niet goed kunt lezen) kijk dan op de plaatsnamen lijst
- Bij overleden op zee of aan boord van een schip als overlijdensplaats de plaats waar het overlijden is aangegeven vermelden. Evt. melden via opmerkelijk met de opmerking overleden aan boord van het schip (naam) of op zee
- Bij een uittreksel van overlijden in een andere gemeente waarin geen plaats wordt genoemd, de naam van de gemeente aanhouden zonder toevoeging gemeente; dus overleden in de gemeente Leeuwarden, zonder dat er een ander dorp wordt genoemd, dan Leeuwarden invullen.

Het gaat om het invoeren van de akten zoals die zijn opgemaakt. Dat er tussen toen en nu veranderingen zijn geweest, is hierbij niet aan de orde. Over 10 jaar zijn er misschien weer namen veranderd of verdwenen. Het gaat dus niet om hoe het nu is, (een momentopname nu we het invoeren) maar over hoe de situatie was toen het gebeurde. We gebruiken alleen wel de moderne spelling om het leesbaar te houden voor de onderzoeker.